

ISSN 2311-8946

Науково-практичний журнал

**«РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА
ТА УПРАВЛІННЯ»**

2 (28) травень 2020 року

ЧАСТИНА II

Видавничий дім
«Гельветика»
2020

Науково-практичний журнал

Регіональна економіка та управління

2 (28) травень 2020 р.

Частина II

Редагування: Н. Літвиненко
Комп'ютерна верстка: В. Удовиченко

Журнал індексується
у наукометричній базі Index Copernicus

Відповідальність за достовірність
інформації, яка представлена в друкованих
матеріалах, несуть автори.
Редакція не завжди поділяє точку зору авторів.

Засновник науково-практичного журналу ГО «Східноукраїнський інститут економіки та управління»

Свідоцтво про державну реєстрацію ЗМІ:
КВ № 20514-10314Р від 20 грудня 2013 р.

Будь ласка, якщо у вас є запитання
до редакції, звертайтеся до нас
за телефоном або електронною поштою:
office@siee.zp.ua; +38 095 314 96 69

Підписано до друку 29.05.2020 р.
Формат 60x84/8.
Папір офсетний. Цифровий друк.
Ум. друк. арк. 17,90. Тираж 100 прим.
Зам. 0620/142. Ціна договірна.

Надруковано: Видавничий дім «Гельветика»
Україна, м. Херсон, вул. Паровозна 46-а
Телефон +38 (0552) 39 95 80,
+38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@helvetica.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6424 від 04.10.2018 р.

ЗМІСТ

Мошковська О. А. Ретроспективний огляд етапів формування управлінського обліку.....	5
Огородня Є. М., Киркач С. М. Трансформація ієрархії проблем ведення бізнесу в Україні в умовах впливу COVID-19.....	11
Олешко Т. І., Бойко Ю. П., Нінічук С. В. Характеристика та аналіз ризик-менеджменту для підприємств комерційної діяльності.....	19
Панасюк І. П., Панасюк В. С., Мартинів С. О. Особливості реалізації інноваційного проекту створення стоматологічної поліклініки.....	24
Пігуль Н. Г., Іванчук К. В., Пігуль Є. І. Капітал підприємства: сутність, значення та його аналіз.....	34
Побережна Н. М., Савич В. Ф. Фінансові результати та відображення їх у звітності.....	38
Рац О. М. Напрями удосконалення організації антикризового банківського управління в банківських установах України.....	42
Редченко К. І. Незалежність аудитора та її вплив на якість аудиторських послуг.....	48
Рибальченко Л. В., Гавриш О. С. Інформаційна безпека під час світової пандемії.....	52
Рошка П. І., Рошка Л. П. Регіональна політика в країнах Європейського Союзу.....	56
Рябченко О. С., Сидоренко О. В. Управління комплексом маркетингових комунікацій в мережі інтернет на прикладі компанії WOWBODY.....	60
Савіцька С. М. Аналіз стану та перспективи розвитку сфери житлово-комунального господарства в Україні.....	66
Сакун Л. М., Веденіна Ю. Ю., Бражнікова Т. М. Формування механізму підвищення ефективності технологічного потенціалу машинобудівного підприємства.....	72

Свердан М. М. Суспільний добробут: економічні основи та фінансове забезпечення.....	77	Тохтамиш Т. О., Татарінов В. В. Платіжні картки як сучасний елемент розрахунків.....	114
Скібіцький О. М., Гордієнко Ж. В., Мюнталь О. М. Питання фінансування бюджетних освітніх установ.....	85	Ushkalyov Volodymyr, Martiyanova Maryna Trust as a factor of interaction efficiency in a business environment.....	120
Скібіцький О. М., Сівашенко Т. В., Шпильова В. М. Визначення потенціалу успіху авіапромислових підприємств.....	94	Франів І. А. Механізми просторового організування бізнесу.....	124
Стопченко Є. І. Інноваційні технології в готельному бізнесі.....	102	Хитра О. В., Вакарь В. Ю. Перспективи удосконалення системи охорони здоров'я на основі державно-приватного партнерства.....	128
Телепнева О. С. Моделювання впливу підсистем вимірювання й керування на функціонування атомарних антропотехнічних систем.....	105	Хитра О. В., П'ятак К. Ю. Система державних соціальних стандартів як базис формування соціально орієнтованої ринкової економіки.....	137
Тешева Л. В. Шляхи вдосконалення державного регулювання ринку праці в моделі економічного зростання на основі вивчення іноземного досвіду.....	111	Цікановська Н. А. Наукові підходи до визначення сутності поняття банку розвитку.....	146
		Чекаловська Г. З. Основні види аутсорсингу та їх застосування в управлінні закладом вищої освіти.....	150

Пігуль Наталія Георгіївна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Сумського державного університету

Іванчук Катерина Василівна

бакалавр кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Сумського державного університету

Пігуль Євгеній Ігорович

магістр кафедри економічної кібернетики
Сумського державного університету

КАПІТАЛ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ, ЗНАЧЕННЯ ТА ЙОГО АНАЛІЗ

У статті розглянуто економічну сутність категорії «капітал». Наведені дефініції даної категорії з точки зору різних авторів, а також власне трактування поняття капіталу підприємства з урахуванням основних його характеристик. Визначається значення капіталу підприємства в сучасних умовах господарювання. Обґрунтовується необхідність проведення аналізу капіталу вітчизняних підприємств. Визначені мета, основні завдання та методи аналізу капіталу суб'єктів підприємництва.

Ключові слова: капітал, власний капітал, позиковий капітал, аналіз капіталу.

Постановка проблеми. Капітал є основним джерелом фінансування розвитку підприємства, науково-технічного вдосконалення його матеріальної бази та продукції. Важливим питанням, що стосується ефективності діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання, є наявність у них достатнього обсягу капіталу, який необхідний для фінансування їх потреб. Від наявності та розміру капіталу залежить можливість фінансування діяльності підприємства, його фінансова незалежність та платоспроможність, а в кінцевому підсумку і рівень конкурентоспроможності, кредитоспроможності та інвестиційної привабливості. Отже дослідження питань, пов'язаних з формуванням капіталу та аналізом ефективності його використання є актуальними в сучасних умовах економічного розвитку.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження сутності капіталу підприємства, визначення його значення, а також узагальнення методів аналізу капіталу суб'єкта господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Однією з основних категорій корпоративних фі-

нансів є капітал. Фінансова діяльність суб'єкта господарювання напряму пов'язана з його формуванням та використанням. Слід зазначити, що поняття «капітал» є однією з найскладніших та суперечливих категорій у фінансовій науці. У вітчизняній та закордонній науковій та практичній літературі ми можемо виокремити безліч підходів щодо трактування сутності капіталу.

Зміни економічних умов господарювання створюють умови для вдосконалення визначення категорії «капітал». Тому минулі та сучасні дослідники підходять до цієї дефініції з різних точок зору. Привертає увагу той факт, що одна група авторів охоплює фінансову сторону даної категорії, інша - природну. У таблиці 1 наведені трактування сутності капіталу різними науковцями.

Так, такі дослідники, як Крамаренко Г.О., Чорна О.Е. та Білоліпецький В.Г. вважають, що капітал – це перш за все фінансові ресурси, які з часом генерують підприємству прибуток.

Інші, зокрема Опарін В.М., вважають, що капітал це є кошти, що спрямовані в основні засоби та обігові кошти підприємства.

Таблиця 1

Методичні підходи до визначення сутності «капітал»

Автор	Визначення
Бланк І.А. [2, с. 42]	Капітал – загальна вартість засобів у грошовій, матеріальній та нематеріальній формах, інвестованих у формування його активів.
Крамаренко Г.О., Чорна О.Е. [5]	Капітал – це фінансові ресурси підприємства, необхідні для організації його господарської діяльності і використовувані в господарському обороті для одержання доходів і прибутку.
Опарін В.М. [6]	Капітал – це сума коштів, спрямованих в основні засоби та обігові кошти підприємства.
Біла О.Г. [1]	Капітал підприємства – сукупні грошові ресурси, що використовуються на підприємстві; авансований у господарську діяльність капітал власний, позичений і залучений у сукупності.
Поддєрьогін А.М. [7]	Капітал – це кошти, якими володіє підприємство для здійснення своєї діяльності з метою отримання прибутку.
Клименко С.М. [4]	Капітал – це сукупність матеріальних цінностей і коштів, фінансових вкладень і витрат на придбання прав і привілеїв, необхідних для здійснення його господарської діяльності.
Селезньов В.В. [8]	Капітал є взаємозростаючою вартістю, яка виступає у вигляді певної суми грошей, що витрачаються на засоби виробництва і на заробітну плату робітникам, а потім при продажі виготовленого товару знову перетворюються на гроші.
Сопко В.В. [9]	Капітал – це власність відповідної фізичної чи юридичної особи на активи: майно і об'єкти (ресурси), які є на підприємстві.

На думку Сопко В.В., капітал – це власність відповідної фізичної чи юридичної особи на активи.

Враховуючи різні підходи вчених, ми прийшли до висновку, що капітал - це багатогранна категорія. Узагальнивши різні підходи, ми вважаємо, що капітал являє собою загальний обсяг наявних власних та позикових фінансових ресурсів підприємства, які необхідні для його фінансового забезпечення з метою реалізації головної мети підприємства.

Процес формування капіталу суб'єкта підприємства складається з ряду узгоджених та пов'язаних з цим методів та способів, спрямованих на залучення виробничих ресурсів, що використовуються постачальниками бізнес-послуг та керівними органами в процесі формування капіталу.

Цей процес повинен виконувати такі функції: відбір, планування та залучення оборотних ресурсів, розподіл ресурсів відповідно до обраної стратегії підприємства та контроль над формуванням капіталу.

Формування капіталу суб'єкта господарювання починається з розробки послідовності цього процесу на основі вивчення потреб ринку, визначає стратегію та вигідну політику підприємства. Після цього відбувається оцінка економічних можливостей суб'єкта господарювання, тобто визначаються можливості виробництва, управління, персоналу та маркетингу. Потім оцінюється потенціал суб'єкта підприємства (основні фонди, робочі, фінансові та інтелектуальні ресурси). Створюється цільовий бізнес-план, в якому обчислюються необхідні ресурси для формування капіталу, план відбору, дослідження, залучення та обґрунтування джерел. Капітал суб'єкта підприємства формується з метою задоволення потреби в придбанні необхідних активів та оптимізації його структури

з позиції забезпечення належних умов для його виробничого використання [11].

Процес формування капіталу суб'єкта господарювання проявляється в основних його принципах: обґрунтування потреби в джерелах фінансування; оцінка вартості різних джерел грошей та можливість їх залучення; пошук та вибору найбільш підходящих джерел фінансування на основі оцінок витрат; формування груп, підгруп та елементів капіталу в контексті фінансової діяльності; утворення раціональної структури фінансового капіталу; оцінка ризику в процесі утворення капіталу; активна роль фінансових послуг у процесі утворення капіталу.

На рисунку 1 представлені основні джерела формування власного та позикового капіталу підприємства.

Капітал та його структурна модель мають прямий вплив на фінансовий стан суб'єкта господарювання, зокрема вони впливають на платоспроможність, кредитоспроможність, ліквідність, рентабельність та прибутковість. Структура капіталу, яку використовує суб'єкт господарювання, визначає не лише багато аспектів фінансових операцій, а й операційну та інвестиційну діяльність, і має безпосередній вплив на кінцевий результат діяльності.

У сучасних умовах капітал відіграє важливу роль у розвитку підприємства враховуючи інтереси його власників і є важливим елементом управління його фінансовим станом. Отже, ретельний та професійний аналіз капіталу суб'єкта господарювання дозволяє отримати обґрунтовану та важливу інформацію про фінансове забезпечення майна та розробити відповідне управлінське рішення, яке дозволяє підприємству досягти поставлених цілей.

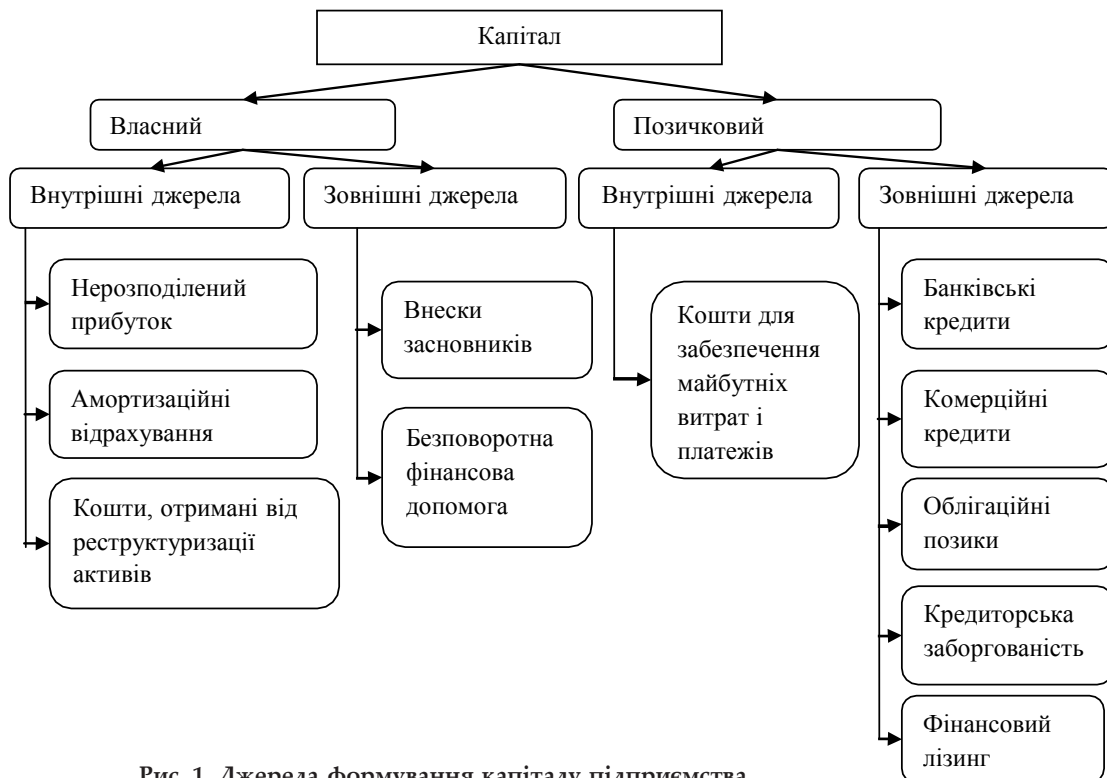

Рис. 1. Джерела формування капіталу підприємства

Рис. 2. Методи аналізу капіталу підприємства [4, с. 146]

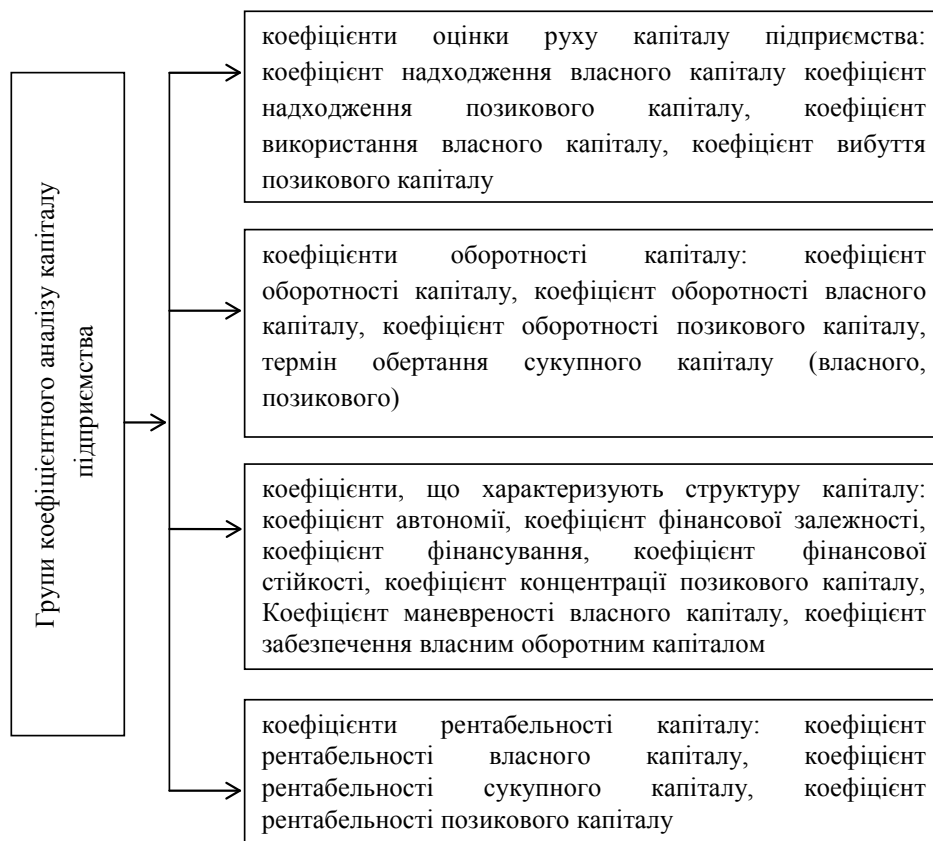

Рис. 3. Групи коефіцієнтного аналізу капіталу підприємства

Інформаційною базою для проведення аналізу капіталу суб'єкта підприємництва є Баланс (Звіт про фінансовий стан), Звіт про власний капітал.

Основною метою аналізу капіталу суб'єкта господарювання є оцінка динаміки обсягу та складу капіталу за звітний період, а також показників ефективності його використання.

Основними завданнями аналізу капіталу суб'єкта господарювання є:

– аналіз обсяг та динаміку корпоративного капіталу;

– аналіз структуру капіталу та його зміни в оцінках до зміни фінансового стану;

– аналіз зміни складу та структури власного і позикового капіталу;

– оцінка впливу структурних змін джерел фінансування на показники фінансової стабільності та платоспроможності;

– пошук резервів для збільшення капіталу, підвищення його прибутковості та зміцнення фінансової стійкості компанії [10, с.91].

Основні методи аналізу капіталу включають вертикальний та горизонтальний методи, порівняльний аналіз та метод фінансових коефіцієнтів (рис. 2).

Вертикальний та горизонтальний аналізи дають оцінку структури та динаміки пасивів балансу. Цей тип аналізу вивчає абсолютні та відносні коливання власних та позикових фінансових ресурсів суб'єкта підприємництва.

Порівняльний аналіз капіталу суб'єкта господарювання дозволяє йому підтримувати свою позицію щодо інших компаній та визначати

стратегічні орієнтації діяльності з урахуванням аналогічних показників діяльності інших підприємств та середні показники галузі.

Одним із найпоширеніших методологічних підходів до оцінки капіталу підприємства є метод фінансових коефіцієнтів, суть якого полягає в обчисленні та аналізі фінансових коефіцієнтів, що дозволяють оцінити оптимальність співвідношення складових капіталу підприємства, а саме його власних та позикових фінансових ресурсів (рис. 3).

Таким чином, одним із найбільш важливих етапів в процесі фінансово-господарської діяльності підприємства є аналіз його капіталу. Ефективне проведення аналізу капіталу дозволить суб'єкту господарювання підвищити якість його формування та використання, а це в свою чергу позитивно вплине на функціонування підприємства.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, основною метою соціально-економічного розвитку в Україні є підвищення рівня ефективності функціонування вітчизняних суб'єктів господарювання. В таких умовах капітал виступає одним із визначальних факторів ефективності господарювання підприємств, оскільки від сформованого обсягу величини та структури капіталу суб'єктів господарювання залежить рівень їх фінансової стійкості та автономії. При цьому одними із важливіших етапів у процесі формування та використання капіталу підприємства є його аналіз. Ефективне його проведення дозволить підвищити якість управління капіталом, і це в свою чергу позитивно вплине на діяльність підприємства в майбутньому.

Література:

1. Біла О.Г. Фінансове планування і фінансова стабільність підприємств / О.Г. Біла // Фінанси України. – 2007. – № 4. – 119 с.
2. Бланк И.А. Управление формированием капитала / И.А. Бланк. – К.: «Ника-Центр», 2008. – 656 с.
3. Грабовецький Б.Є. Фінансовий аналіз та звітність : навчальний посібник / Б.Є. Грабовецький, І.В. Шварц. – Вінниця: ВНТУ, 2011. – 281 с.
4. Клименко С.М. Управління конкурентоспроможністю підприємства : навч. посіб. [Електронний ресурс] / С.М. Клименко. – К.: КНЕУ, 2008. – 520 с. – Режим доступу: <http://studentam.kiev.ua/content/view/754/83/>
5. Крамаренко Г.О. Фінансовий менеджмент: підруч. / Г.О. Крамаренко, О.Є. Чорна. – К.: ЦНЛ, 2009. – 520 с.
6. Опарін В.М. Фінанси : навч. посіб. – 2-ге вид., [перероб. і доп.]. / В.М. Опарін –К.: Вид-во КНЕУ, 2002. – 240 с.
7. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент : підручник / А.М. Поддєрьогін. – К.: КНЕУ, 2008. – 536 с.
8. Селєзньов В.В. Основи ринкової економіки України : навч. посіб. / В.В. Селєзньов. – 2-е вид., [перероб. і доп.]. – К.: А.С.К., 2002. – 656 с.
9. Сопко В.В. Бухгалтерський облік капіталу підприємства: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2006. – 526 с.
10. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / за заг. ред. Школьник І.О. [І.О. Школьник, І.М. Боярко, О.В. Дейнека та ін.]. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 368 с.
11. Хомюк А.О. Удосконалення управління формуванням та використанням капіталу [Електронний ресурс] / А.О. Хомюк. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2016/paper/view/1065>

Пигуль Наталья Георгиевна

кандидат экономических наук, доцент,
доцент кафедры финансов, банковского дела и страхования
Сумского государственного университета

Иванчук Екатерина Васильевна

бакалавр кафедры финансов, банковского дела и страхования
Сумского государственного университета

Пигуль Евгений Игоревич

магистр кафедры экономической кибернетики
Сумского государственного университета

КАПИТАЛ ПРЕДПРИЯТИЯ: СУЩНОСТЬ, ЗНАЧЕНИЕ И ЕГО АНАЛИЗ

Аннотация

В статье рассмотрена экономическая сущность категории «капитал». Приведены дефиниции данной категории с точки зрения разных авторов, а также собственная трактовка понятия капитала предприятия с учетом основных его характеристик. Определяется значение капитала предприятия в современных условиях хозяйствования. Обосновывается необходимость проведения анализа капитала отечественных предприятий. Определены цель, задачи и методы анализа капитала субъектов предпринимательства.

Ключевые слова: капитал, собственный капитал, заемный капитал, анализ капитала.

Pihul Nataliya

PhD, Associate Professor,
Associate Professor of Finance Banking and Insurance Department
Sumy State University

Ivanchuk Kateryna

Bachelor of the Department of Finance, Banking and Insurance
Sumy State University

Pihul Yevhenii

Master of the Department of Economic Cybernetics
Sumy State University

ENTERPRISE CAPITAL: THE ESSENCE, THE ROLE AND ITS ANALYSIS

Summary

The article investigates the economic essence of the category “capital”. There have been provided different definitions of the denomination “capital” by the various authors as well as own interpretation of that definition by taking into account all of its main characteristics. The role of the capital of the enterprise in modern business conditions is determined. The necessity of the analysis of the capital of domestic enterprises is substantiated. The purpose, main tasks, and methods of capital’s analysis of business entities are defined.

Key words: capital, owned capital, borrowed capital, analysis of the capital.